

UF1. Recursos i trasllat d'accidentats

NF1. Valoració inicial de l'assistència en una urgència (4h)

Contingtus

1. El sistema sanitari i l'atenció a les emergències.
2. L'atenció sanitària i els primers auxilis.
3. El marc legal i ètic de la prestació de primers auxilis
4. La cadena PAS.
5. La prevenció en primers auxilis.

1. El sistema sanitari i l'atenció a les emergències

El **sistema sanitari** es defineix com el conjunt de recursos i serveis (públics i privats) de què disposa un país per atendre les necessitats de salut de la població.

El 14 de juny de 1990, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei d'ordenació sanitària de Catalunya (**LOSC**) com a resultat del traspàs de transferències en matèria de salut l'any 1981, responent a la necessitat d'ordenar, planificar i gestionar el sistema sanitari català.

L'1 de gener de 1991 va entrar en funcionament el **Servei Català de la Salut (Catsalut)**, creat per la LOSC, que és l'eix d'ordenació sanitària de Catalunya.

Es tracta d'un sistema sanitari mixt, els recursos sanitaris poden ser:

- **Públics:** finançats mitjançant impostos.
- **Concertats:** centres privats que tenen acords amb l'Administració.
- **Privats:** on paga el pacient, bé per cada acte mèdic o bé amb primes mensuals de les entitats asseguradores.

1. El sistema sanitari i l'atenció a les emergències

El **Servei català de la Salut (CATSALUT)** és l'organisme public encarregat del sistema de prestacions sanitàries de Catalunya.

La seva **missió** és garantir una atenció sanitària de cobertura pública a tots els ciuradans i ciutadanes de Catalunya.

El SNS és un sistema **descentralitzat**:

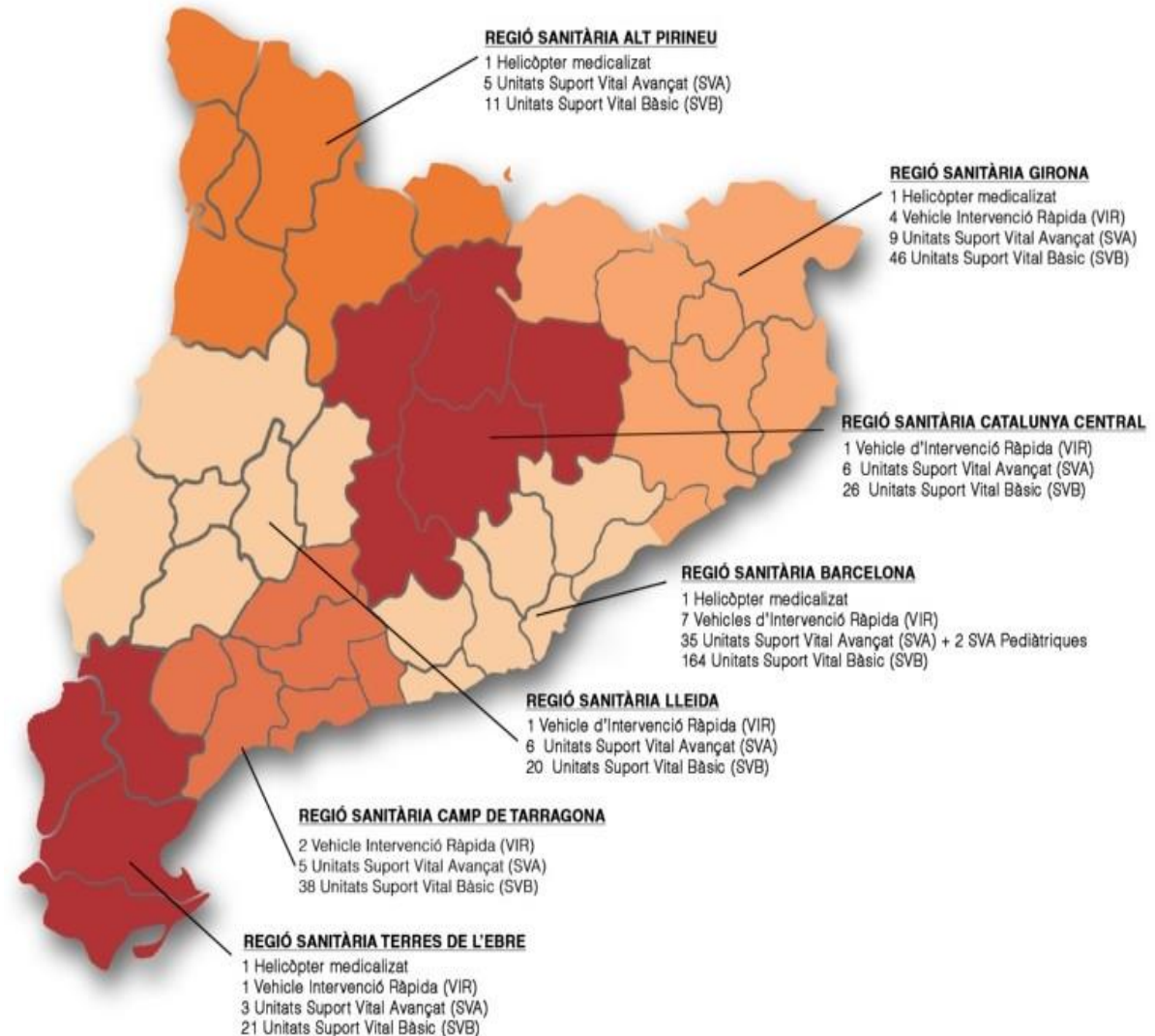
- L'Administració de l'Estat estableix els requisits mínims que han de complir els serveis sanitaris i té també les competències de sanitat exterior i política de medicaments
- Els serveis de salut de les comunitats autònomes:
 - Prestacions de la cartera de serveis sanitaris.
 - Xarxa de centres, serveis i establiments sanitaris.
- **Universalitat** de l'atenció sanitària.

1. El sistema sanitari i l'atenció a les emergències

- El territori català es divideix en set **regions sanitàries**, delimitades a partir de factors geogràfics, socioeconòmics i demogràfics.
- Compten amb una dotació adequada de recursos sanitaris d'atenció primària i d'atenció especialitzada per atendre les necessitats de la població.
- Cada regió s'ordena, al seu torn, en **sectors sanitaris**, que agrupen les anomenades **àrees bàsiques de salut**, formades per barris o districtes a les àrees urbanes, o per un o més municipis en l'àmbit rural (sol abastar entre 5000-10000 habitants)

Recursos SEM: <https://sem.gencat.cat/ca/emergencies-mediques/recursos/>

1. El sistema sanitari i l'atenció a les emergències

Hi ha dos nivells d'atenció sanitària: Atenció primària i atenció especialitzada

1. **Primer nivell: Atenció primària.** És el primer punt de contacte amb el sistema de salut. Actúa de filtre del sistema

L'equip d'atenció primària format per el conjunt de professionals de medicina de família, pediatria, infermeria, odontologia, treball social,...

S'hi atenen a prop del 85% dels motius de consulta (problemes lleus que necessiten l'aplicació de tècniques senzilles).

1. El sistema sanitari i l'atenció a les emergències

Derivació de l'atenció
primària o urgències
hospitalàries

2. Segon nivell: Atenció secundària o especialitzada. Si el primer nivell no pot resoldre el problema de salut es deriva al segon

Atenció
especialitzada
ambulatoria (visita
especialistes
cardiologia,
neurologia...)

Hospitalització
en règim
d'ingrés

Atenció
d'urgències

Altres: l'atenció
socio sanitària,
l'atenció a la salut
mental, l'atenció a
les addiccions

Atenció en
hospitals de
dia

Intervencions
quirúrgiques
sense ingrés

Proves
diagnòstiques

1. El sistema sanitari i l'atenció a les emergències

Accès al Sistema sanitari

- **Via ordinària:** Atenció primària mitjançant visita programada.
- **Urgències.** Si no està en perill la vida de la persona
- **Emergències.** Si la vida de la persona està en perill

Urgències

- Anar al CAP assignat o al CAC
- Trucar al 061 *CatSalut respon*

Emergències

- Cal trucar al 112

L'accés al sistema sanitari requereix de la identificació mitjançant targeta sanitària individual (TSI) i el codi d'identificació personal (CIP)

1. El sistema sanitari i l'atenció a les emergències

Els **serveis d'emergències mèdiques (SEM)** són els dispositius encarregats d'atendre les demandes d'assistència sanitària d'emergència fora dels establiments hospitalaris.

Es tracta d'un servei integrat per un equip de professionals de la medicina, l'infermeria, teleoperadors/es de demanda, gestors/es de recursos i tècnics/ques de transport sanitari que té com a objectiu fonamental donar resposta assistencial a les urgències i emergències sanitàries extrahospitalàries de forma ràpida, eficient i amb el màxim nivell de qualitat, les 24 hores del dia, els 365 dies de l'any.

Organització:

- **Centre coordinador:** Rep la demanda d'assistència i la gestiona
- **Recursos mòbils:** Ambulàncies, helicòpters, etc.
- **Xarxa hospitalària:** Acolleix les víctimes i proporciona l'atenció necessària

**Sol·licitud
d'assistència: 112
(24h/365)**

1. El sistema sanitari i l'atenció a les emergències

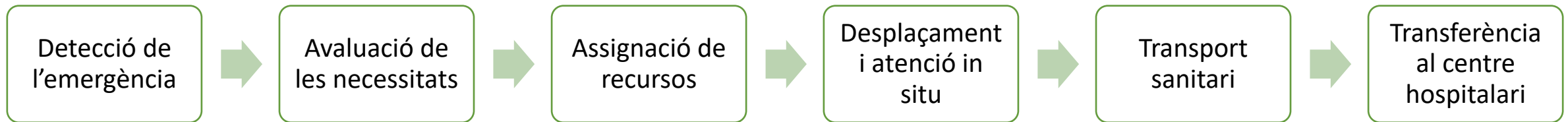
Quan la persona usuària ha seleccionat l'opció convenient pot escollir diverses situacions; per exemple, maltractaments, agressions, suïcidis, accidents, incendis o malalties... Amb aquesta aplicació també es millora l'autonomia de les persones sordes.

<https://www.youtube.com/embed/d8uCVsDRk2s?controls=1>

1. El sistema sanitari i l'atenció a les emergències

Procés d'atenció del servei d'emergències

https://www.youtube.com/watch?v=JVD5TNulbUM&ab_channel=GeneralitatdeCatalunya

2. L'atenció sanitària i els primers auxilis.

Els **primers auxilis** són totes les actuacions d'ajuda i de cures inicials que es proporcionen a persones que han sofert lesions o malalties sobtades.

Ho presta personal no sanitari en el lloc del succés.

Objectius:

- Preservar la vida de la víctima
- Alleujar el seu sofriment
- Prevenir l'aparició de més danys
- Promoure la seva recuperació

Cal limitar-se a fer allò
que sigui
imprescindible i se
sàpiga fer

2. L'atenció sanitària i els primers auxilis.

Socorrista o proveïdor de primers auxilis:

- Reconèixer, avaluar i prioritzar la necessitat dels PA
- Proporcionar les cures que calguin
- Reconèixer les limitacions i buscar atenció

2. L'atenció sanitària i els primers auxilis.

Primer nivell. Primers auxilis

- **Problemes lleus** que se solucionen
- **Problema no greu** que requereix atenció addicional
 - Trasllat al centre sanitari
 - Trucada al 061
- **Problemes que amenacin la vida**
 - Trucada al 112

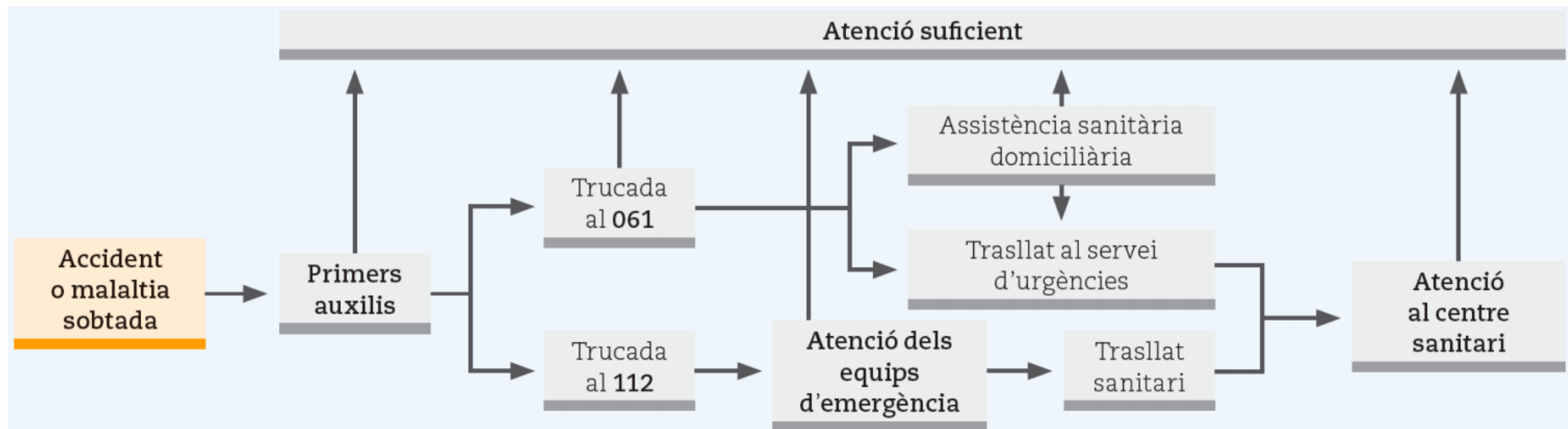
Segon nivell. Atenció sanitària professional pels equips d'emergències

Tercer nivell. Atenció sanitària professional en el centre hospitalari

2. L'atenció sanitària i els primers auxilis.

Atenció sanitària i primers auxilis

Els primers auxilis en la cadena d'assistència sanitària

2. L'atenció sanitària i els primers auxilis.

	Primers auxilis	Atenció sanitària professional
Qui actua?	Personal no sanitari (amb o sense formació)	Professionals sanitaris
Quan actua?	Quan troba una víctima fins que arriben professionals	Quan rep la víctima
Amb quins recursos?	Amb els que té a l'abast en aquell moment	Amb els recursos adients
Amb quins objectius?	Mantenir la persona viva o evitar-li complicacions fins l'atenció professional	Atenció completa

3. El marc legal i ètic de la prestació de primers auxilis

L'article 6 del nostre Codi civil estableix que la ignorància de les lleis no excusa del seu compliment. Aquesta afirmació vol dir que, malgrat que la persona no sàpiga que existeix una normativa, això no és excusa perquè aquesta s'incompleixi.

Amb referència a la nostra responsabilitat i ètica professional, és molt possible que, quan anem a prestar els primers auxilis, ens fem algunes preguntes, com ara:

Què passa si quan atenc una víctima aquesta es mor?

Què passa si no atenc una persona que necessita assistència urgent?

S'ha de demanar permís a la víctima abans d'ajudar-la?

3. El marc legal i ètic de la prestació de primers auxilis

Aquestes preguntes són molt importants, ja que marquen els aspectes legals dels primers auxilis. En concret, hi ha tres aspectes bàsics a tenir en compte:

1. La necessitat d'obtenir el consentiment. És obligatori demanar permís a la víctima abans de manipular-la o tocar-la (sempre que reuneixi els requisits) perquè pot preferir que l'atengui personal qualificat. Els requisits són:

- La persona sigui major d'edat.
- Estigui en plena possessió de les seves facultats mentals per tal de poder entendre què li està passant
- Aquesta negativa ha de fer-se davant de testimonis o bé fer-li signar un document

****Si la víctima no compleix els requisits aplicarem els primers auxilis.**

2. La responsabilitat legal de les actuacions:

- Responsabilitat en funció dels coneixements (Responsabilitat en funció dels coneixements: davant d'una intervenció: està en relació amb la nostra capacitació; així doncs, la llei és més exigent amb un/a metge/essa que amb un/a auxiliar d'infermeria, i serà més exigent amb un/a auxiliar d'infermeria que amb un/a educador/a infantil)

3. **No assumir riscos.**

La regla d'or en primers auxilis és no fer mal; fer tan sols allò que sabem fer (sempre trucar al 112) i que sabem que pot ajudar la víctima. Mai assumir riscos que no cal assumir.

3. El marc legal i ètic de la prestació de primers auxilis

L'obligació ètica i legal d'actuar:

Deure ètic d'ajudar a qui ho necessiti, atès que és un deure de solidaritat. Per aquest motiu la llei penalitza aquelles persones que no ajuden a qui es troba en situació greu (Article 195).

Article 195.1: Qui no socorri una víctima que es trobi desamparada i en perill manifest i greu, quan ho pugui fer sense risc propi ni de tercers ha de ser castigat amb la pena de multa de 3 a 12 mesos.

Article 195.2: Quan la situació tingui perill, sempre s'ha de demanar ajuda, en cas contrari multa de 3 a 12 mesos

Article 195.3: Si la víctima ho és per un accident ocasionat per qui ha omès l'auxili, la pena serà de presó de 6 a 18 mesos i si l'accident ha estat a causa d'imprudència, la de presó de 6mesos a 4 anys.

Obligació legal d'atendre a les persones que ho necessiten o demanar auxili.

4. La cadena PAS

Cadena PAS

4.1 Protegir

Prioritzar les mesures de protecció pròpia

- Analitzar l'entorn
- Valorar els possibles riscos
- Prendre les mesures adequades per evitar-los

Protegir a la víctima

- Portar-la a una zona segura
- Senyalitzar la zona

Protegir a altres persones

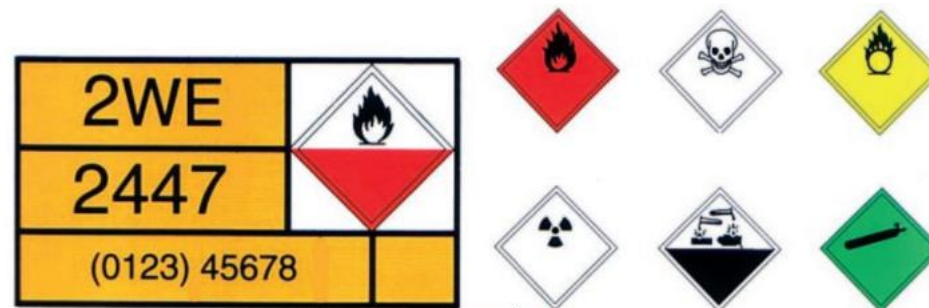

4.1 Protegir

Exemple d'aplicació de mesures de protecció. Un accident de trànsit

Per protegir la víctima i evitar nous accidents, en un accident de trànsit, aquestes són les actuacions que has de dur a terme:

1. Aparca el teu vehicle fora de la via i del voral, per deixar-lo lliure per als vehicles de socors. El millor lloc per deixar-lo és uns vint metres més endavant dels vehicles accidentats. Posa't l'armilla de seguretat abans de sortir del vehicle.
2. Apaga el contacte dels vehicles accidentats, posa'ls el fre de mà i els llums d'emergència i, si en tenen, treu-ne els extintors.
3. Assenyalala la presència de l'accident amb els triangles de perill, amb els llums d'emergència dels vehicles, amb cons, etc. Alguna persona pot complementar la funció del triangle, avisant que hi ha l'accident als cotxes que circulen, o regulant el pas dels vehicles.
Les senyalitzacions s'han de posar a prou distància perquè el conductor següent que s'hi apropa tingui temps de reaccionar i de frenar sense fer maniobres sobtades ni haver de sortir de la carretera.
4. Assegura't que no queda cap vehicle en punts perillosos ni al voral, i que totes les persones que poden ocupar la via porten posada l'armilla de seguretat.
5. Evita que algú fumi o apagui les cigarretes prop de l'accident, perquè els vapors de gasolina, que sovint són poc visibles, es poden encendre.
6. Fixa't si en l'accident hi ha implicat algun vehicle que transportava mercaderies perilloses. En aquests casos, els senyals de perill del vehicle et permetran decidir a quina distància cal que us n'allunyeu i també avisar els serveis professionals que puguin fer falta.

4.2 Avisar

On trucar? 112 o l'aplicació My112

Quina informació cal donar?

- Què? La descripció del succés.
- Quan? L'hora en què ha succeït o s'ha detectat.
- On? L'adreça o localització.
- Qui? Característiques de la víctima o víctimes.
- Com? Informació sobre el succés, la gravetat i riscos associats

Com cal donar la informació?

- Amb tranquil·litat i calma
- Amb precisió

4.3 Sòcorrer

- Mantenir la calma i tranquil·litzar a les víctimes, comunicant que l'ajuda està en camí.
- Realitzar una avaluació o avaluació primària del seu estat per determinar quines atencions necessita. Cal reconèixer els signes vitals:
 - Parlar-li o fer-li petites sacsejades per veure si està conscient.
 - Comprovar si respira
- Prestar les atencions necessàries.
- Deixar a la persona en una posició còmoda i segura.
- No mourem la víctima en cap cas si no corre perill. Sobretot és molt important esperar que arribin els serveis d'emergència per atendre les persones ferides, només així les ajudem realment.

4.3 Sòcorrer

Document 1.5

Decàleg per a l'actuació en primers auxilis

1. **Mantingues la serenitat i podràs actuar de manera ràpida i coordinada.** L'ansietat i el pànic s'escampen ràpidament entre la víctima i les persones de l'entorn, però la serenitat i l'habilitat tècnica del socorrista els contraresten i donen confiança a l'una i a les altres.
2. **Comença per una avaluació general.** Aclareix quantes persones accidentades hi ha, quina és la gravetat de cadascuna i si hi ha elements perillosos a l'àrea, com ara tubs de gas, corrent elèctric, fums tòxics, persones ferides sota la runa, circulació de vehicles, etc.
3. **Tingues cura de la teva seguretat.** No confonguis socorrisme i heroisme. Tan sols les persones preparades físicament i tècnicament poden intentar rescats heroics en circumstàncies de risc. Si prens riscos innecessaris i pateixes un accident, no només no podràs ajudar, sinó que a més hauràs de ser atès per les altres, de manera que els donaràs molta més feina.
4. **Explora bé la persona lesionada.** No et donis per satisfet quan trobis una lesió, perquè n'hi pot haver més. Fes un càlcul sobre l'afectació general que li produiran les lesions.
5. **Mou-la amb molt de compte,** per tal de no agreujar-li les lesions.
6. **Tranquil·litza la víctima.** Sigues amable amb ella, evitant els comentaris negatius sobre el seu estat i, en general, impedit que vegi les lesions. Dona feina a les persones que miren, especialment a les que atabalen més que ajuden.
7. **Mantingues la seva temperatura corporal.** A les persones ferides els costa regular la temperatura, i els anirà bé una peça de roba que les abrigui: una manta; una tovallola o una jaqueta poden servir.
8. **No li donis menjar ni beguda.** Si té una disminució de la consciència –hi ha risc d'aspiració a les vies respiratòries–, si té ferides abdominals o si ha de ser operada en les properes hores. No li donis begudes alcohòliques ni tampoc medicaments.
9. **Fes que rebi atenció mèdica.** Totes les lesions greus han de ser avaluades per un metge o una metgessa. Procura transmetre la teva actuació: què has fet i què no has fet.
10. **Accepta els teus límits.** Els resultats del teu ajut estaran limitats pel temps de què disposis, pels mitjans que tinguis a l'abast, pels teus coneixements i per la teva habilitat. I no sempre obtindràs el resultat que hauries volgut.

5. La prevenció en primers auxilis.

Prevenció : El conjunt de mesures destinades a evitar l'aparició d'accidents o a minimitzar les conseqüències.

Nivells de prevenció

PRIMÀRIA

Accions
destinades a
evitar accidents

SECUNDÀRIA

Disminuir el
nombre i
gravetat de
danys. Protecció

TERCIÀRIA

Reduir les
conseqüències
d'un accident
produït

5. La prevenció en primers auxilis.

La **farmaciola d'urgències** és un petit armari on es guarden els utensilis i els medicaments per atendre les urgències sanitàries senzilles (signes i símptomes lleus) que és més probable que es puguin donar en un entorn determinat.

Assortiment de la farmaciola segons:

- La proximitat i l'accessibilitat de l'atenció sanitària professional.
- Les urgències que s'espera atendre.
- Els coneixements de socorrisme d'els qui hagin d'usar-ho,
- El material de la farmaciola ha d'estar ordenat i en bon estat.

Cal tenir-la fora de l'abast dels infants i protegida de la llum, el fred, la calor i la humitat, perquè el contingut es conservi en bon estat; per tant, no és adequat tenir la farmaciola a la cuina o al bany.

5. La prevenció en primers auxilis.

Què hi ha d'haver? S'ha de tenir en compte que depenent de la finalitat de la farmaciola, el contingut variarà. Així, en la farmaciola d'urgències hi haurà:

- Aspirina i/o ibuprofèn i/o paracetamol (hi ha diversitat d'opinions sobre si la farmaciola ha de contenir o no medicaments).
- Guants d'un sol ús.
- Algun producte per alleugerir la coïssor de les picades d'insecte.
- Termòmetre (no utilitzar termòmetres de mercuri) per conèixer la intensitat de la febre.
- Gases estèrils (si és possible, en bosses individuals) per comprimir o cobrir la ferida.
- Benes de diferents mides (5, 7 i 10 cm) per subjectar les gases estèrils que cobreixen la ferida neta.
- Esparadrap, preferiblement antial·lèrgic, per subjectar les gases o les benes amb què es cobreix la ferida.
- Tiretes per cobrir ferides lleus i poc extenses.
- Tisores de punta rodona i pinces petites per extreure cossos estranys.
- Sabó líquid neutre per rentar les mans i les ferides lleus.
- Alcohol de 70 graus per desinfectar material.
- Aigua oxigenada per aturar hemorràgies.
- Povidona iodada o altre antisèptic per desinfectar les ferides petites.
- Bossa de gel al congelador per aplicar en cas de ferides amb inflamació, picades d'insectes, meduses...

5. La prevenció en primers auxilis.

Què no hi ha d'haver?

- Medicaments caducats.
- Medicaments receptats fa molt temps.
- Medicaments en mal estat.
- Medicaments sense prospecte ni envàs original.
- Fórmules magistrals sense data de caducitat.
- Col·liris oberts.
- Termòmetre que no funcioni.
- Tisores i pinces rovellades.

5. La prevenció en primers auxilis.

5. La prevenció en primers auxilis.

Tingues-ho en compte!

Enganxa a la porta de la farmaciola els números de telèfon 061 i 112.

Et facilitaran la feina quan hakis d'atendre algú.

Disposicions legals respecte a la farmaciola al lloc de treball

Els centres de treball han de disposar de material per a primers auxilis en cas d'accident. Aquest material haurà de ser adequat, pel que fa a la quantitat i les característiques, al nombre de treballadors, als riscos a què estiguin exposats i a les facilitats d'accés al centre d'assistència mèdica més proper.

El material haurà d'estar ubicat en un punt o distribuït pels llocs de treball o haurà de poder ser desplaçat on calgui, per tal de garantir la prestació de primers auxilis amb la rapidesa que requereixi el tipus de dany previsible. Haurà d'estar clarament senyalitzat.

El material mínim per a qualsevol lloc de treball és una farmaciola portàtil amb desinfectant i antisèptic, gases estèrils, bena, esparadrap, apòsits adhesius, tisores, pinces i guants d'un sol ús. Caldrà revisar-lo periòdicament i reposar-lo quan caduqui o es faci servir.